

Apie vidurinėsios vaikystės amžiaus tarpinį

Viduriniąją vaikystę vadinamas 7 – 11 metų žmogaus amžiaus tarpinis. Kartais šis amžiaus periodas vadinamas latentiniu, tačiau naujausi moksliniai tyrimai atskleidžia, kad šis terminas, apibūdinant viduriniąją vaikystę, nėra tikslus. Šiame amžiaus tarpinyje vyksta tolesnė fizinė, kognityvinė ir psichosocialinė raida.

Fizinei raidai būdingi individualūs skirtumai, kurie yra susiję su vaiko lytimi, genetika, hormonais, mityba ir ligomis. Sveikai besivystantys šio amžiaus vaikai pasižymi fiziniu aktyvumu, energingumu, gerėjančia koordinacija, gerai išlavėjusia smulkiąja motorika. Vidurinėsios vaikystės

tarpiniu berniukai ir mergaitės paauga apie 5 – 7 cm, o jų masė vidutiniškai padidėja 3,5 kg, intensyviai auga vaikų smegenys – 8 – 9 metais jos yra beveik tokio pačio dydžio kaip suaugusiųjų.

Kalbant apie kognityvinę vaiko raidą, svarbu pažymėti, kad pagrindinė veikla šiame vaiko vystymosi etape yra mokymasis. Mokymosi procese formuojasi nauji vaiko psichikos bruožai. Vienas svarbiausių kognityvinių procesų mokymuisi yra dėmesys, kuris mokykloje tampa vis labiau valingesnis – daugelis 2 – 3 klasės mokinių jau pasižymi valingu dėmesiu. Kitas svarbus kognityvinis procesas, kuris persitvarko mokymosi procese, yra suvokimas. 2 – 3 klasėje daugelis vaikų jau pradeda atskirti

esminius požymius nuo ne esminių, analizuoti ir sisteminti suvokiamus reiškinius ir daiktus. Ilgainiui susiformuoja sugebėjimas samprotauti logiškai, šio amžiaus vaikai jau gali suvokti kai kurias abstrakčias savokas. Taip pat lavėja valinga atmintis, didėja žodinio loginio ir prasminio įsiminimo vaidmuo.

Vidurinėsios vaikystės amžiaus vaikams būdinga išvystyta kalba, nors ji šiek tiek dar skiriasi nuo suaugusiųjų. Mokantis sparčiai plečiasi žodynas (ypač 10 – 11 metų vaikų). Manoma, kad šiame amžiuje vaikai pastebi savo sugebėjimą pasakoti, aprašyti ir noriai tai daro. Dažnai ši veikla įgauna žaismingumo įspūdį – vaikai pasakoja anekdotus, juokauja.

Šio amžiaus vaikai tampa labiau nepriklausomi nuo tėvų priežiūros (nors tėvų parama išlieka reikalinga), savarankiškesni, pavyzdžiui, gali pabūti vieni namuose. Labiau įsitraukia į draugystės ryšius su bendraamžiais, įvairias grupes, klubus, kur

sukuria bendravimo taisykles, turi savitą žodyną. Skirtingai nuo paauglių, šio amžiaus vaikai labiau bendrauja ir draugauja su tos pačios lyties bendraamžiais.

Šiuo amžiaus periodu intensyviai formuojasi vaikų moralinė sistema, vaikams tampa labai svarbios taisyklės, jie turi stiprų teisingumo jausmą.

Šiuo laikotarpiu koreguojasi vaiko savivertės jausmas, nes mokytojų vertinimai, kitų vaikų elgesys turi tam daug įtakos, todėl svarbu padėti vaikams patirti sėkmę bei priimti nesėkmes kaip natūralų dalyką, suteikiantį galimybę mokytis. Vaikai gali įvardinti ir pažįsta daugelį emocijų. Gerai emociniame lygmenyje funkcionuojančiam šio amžiaus tarpsnio vaikui yra būdinga:

- tinkamas biologinis funkcionavimas (vaikas gerai miega, turi gerą apetitą, maitinasi reguliariai ir kt.),
- pozityvus atsakas į naujus stimulus (pvz., mokomąją veiklą, kitas veiklas),
- lengvi nuotaikų svyravimai, kai dažniausiai stebima gera nuotaika,
- aukštas prisitaikymo prie pokyčių lygmuo,
- frustracijos (poreikų nepatenkinimo) toleravimas.

Žinutę paruošė psichologė D. Gintalaitė
2016-05-10

Žinutėje naudota literatūra:

1. Greenspan S., Pollock G. (eds.) (1991). The Course of Life, vol. III.
2. Zambacevičienė E. P. (2006). Vaiko psichologinis pažinimas. Šiauliai: ŠU leidykla.
3. Žukauskienė R. (2012). Raidos psichologija: integruotas požiūris. Vilnius: Margi raštai.